

**Strategia zwalczania nadużyć finansowych
w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego
Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020**

Toruń, marzec 2022 r.

Spis treści

DEKLARACJA	3
SKRÓTY	4
I. NADUŻYCIA FINANSOWE – CO TO ZNACZY?	5
1.1 Definicje	5
1.2 Podstawowe rodzaje nadużyć	6
II. DZIAŁAMY RAZEM	9
2.1 Współpraca w ramach RPO WK-P 2014-2020	10
2.2 Współpraca z instytucjami zewnętrznymi	15
2.3 Sygnaliści	19
III. WARTO BYĆ UCZCIWYM	21
IV. JESTEŚMY W KONTAKCIE	24

DEKLARACJA

Nadużycia finansowe, które mogą wystąpić w związku z wdrażaniem funduszy unijnych, naruszają zasadę sprawiedliwej konkurencji, przyczyniają się do szkód finansowych Unii Europejskiej, zagrażają własności publicznej i wstrzymują rozwój gospodarczy obszarów, na których występują. Bez wątpienia wpływają również negatywnie na wizerunek instytucji uczestniczących w tym procesie oraz osób nimi kierujących, obniżają też poziom zaufania obywateli do organów i instytucji państwowych, dlatego tak ważne jest stworzenie i stosowanie spójnego, aktywnego i konsekwentnego podejścia do wykrywania i zwalczania nadużyć finansowych.

Instytucje zaangażowane w realizację Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, kierują się w swoich działaniach polityką absolutnego braku tolerancji dla nadużyć finansowych, zarówno w odniesieniu do swoich struktur organizacyjnych i pracowników, jak również zachowań wnioskodawców i beneficjentów.

W związku z tym ww. instytucje zobowiązują się do przestrzegania norm prawnych, etycznych i moralnych na najwyższym poziomie, zasad rzetelności, obiektywizmu i uczciwości oraz pragną być postrzegane, jako przeciwne nadużyciom finansowym w sposobie prowadzenia swojej działalności.

Strategia skierowana jest przede wszystkim do wnioskodawców i beneficjentów, jednocześnie może służyć pomocą wszystkim pracownikom instytucji zaangażowanych w zarządzanie i wdrażanie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020. Celem tego dokumentu jest zapewnienie właściwego zarządzania ryzykiem nadużyć finansowych, wdrożenie efektywnych mechanizmów zapobiegania, wykrywania i zwalczania nadużyć, będących elementem ochrony interesów finansowych Unii Europejskiej oraz budżetu państwa.

SKRÓTY

ABW	Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego
CBA	Centralne Biuro Antykorupcyjne
CBŚP	Centralne Biuro Śledcze Policji
IC	Instytucja Certyfikująca
IZ RPO WK-P	Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, której funkcję pełni Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego
IP WUP	Instytucja Pośrednicząca, której funkcję pełni Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu
IP ZIT	Instytucja Pośrednicząca w ramach instrumentu Zintegrowane Inwestycje Terytorialne, której funkcję pełni Miasto Bydgoszcz
KE	Komisja Europejska
OLAF	Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych
RPO WK-P 2014-2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020
UE	Unia Europejska
UOKIK	Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
UZP	Urząd Zamówień Publicznych
Zespół	Zespół ds. samooceny ryzyka nadużyć finansowych w ramach RPO WK-P na lata 2014-2020

I. NADUŻYCIA FINANSOWE – CO TO ZNACZY?

1.1 Definicje

Nieprawidłowość oznacza każde naruszenie prawa unijnego lub prawa krajowego dotyczącego stosowania prawa unijnego, wynikające z działania lub zaniechania podmiotu gospodarczego zaangażowanego we wdrażanie Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych, które ma lub może mieć szkodliwy wpływ na budżet Unii poprzez obciążenie Unii nieuzasadnionym wydatkiem¹.

Nieprawidłowość systemowa oznacza każdą nieprawidłowość, która może mieć charakter powtarzalny, o wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia w podobnych rodzajach operacji, będącą konsekwencją istnienia poważnych defektów w skutecznym funkcjonowaniu systemu zarządzania i kontroli, w tym polegającą na niewprowadzaniu odpowiednich procedur zgodnie z ww. rozporządzeniem oraz przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy².

Podejrzenie popełnienia nadużycia finansowego oznacza nieprawidłowość, która prowadzi do wszczęcia postępowania administracyjnego lub sądowego na poziomie krajowym w celu stwierdzenia zamierzonego działania, w szczególności nadużycia finansowego³.

Nadużycie finansowe oznacza umyślne działanie lub zaniechanie:

a) w odniesieniu do wydatków, polegające na:

- wykorzystaniu lub przedstawieniu fałszywych, nieścisłych lub niekompletnych oświadczeń lub dokumentów, które ma na celu sprzeniewierzenie lub bezprawne zatrzymanie środków z budżetu ogólnego Wspólnot Europejskich lub budżetów zarządzanych przez Wspólnoty Europejskie lub w ich imieniu,
- nieujawnieniu informacji z naruszeniem szczególnego obowiązku, w tym samym celu,
- niewłaściwym wykorzystaniu takich środków do celów innych niż te, na które zostały pierwotnie przyznane,

b) w odniesieniu do przychodów, dotyczące:

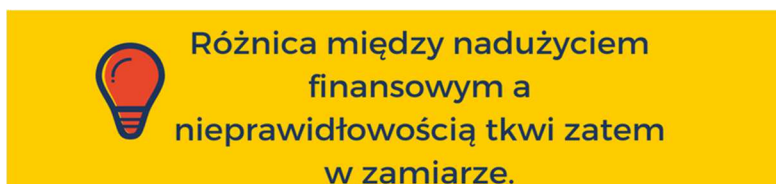
---

¹ Art. 2 pkt 36 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z dnia 20 grudnia 2013 r., s. 320-469 z późn. zm.).

² Art. 2 pkt 38 rozporządzenia ogólnego.

³ Art. 2 lit. a rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/1970 z dnia 8 lipca 2015 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 przepisami szczegółowymi dotyczącymi zgłaszania nieprawidłowości w odniesieniu do Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (Dz. Urz. UE L 293 z dn. 10.11.2015 r., s. 1-5).

- wykorzystania lub przedstawienia fałszywych, nieścisłych lub niekompletnych oświadczeń lub dokumentów, które ma na celu bezprawne zmniejszenie środków budżetu ogólnego Wspólnot Europejskich lub budżetów zarządzanych przez lub w imieniu Wspólnot Europejskich,
- nieujawnienia informacji z naruszeniem szczególnego obowiązku, w tym samym celu,
- niewłaściwego wykorzystania korzyści uzyskanej zgodnie z prawem, w tym samym celu⁴.

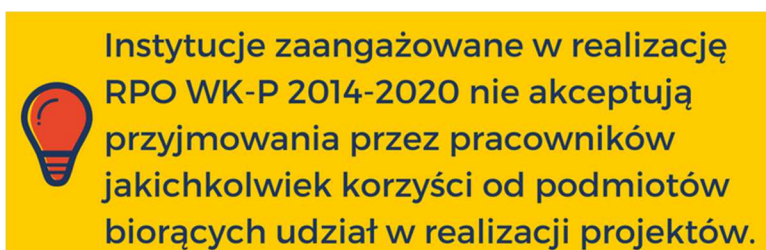
1.2 Podstawowe rodzaje nadużyć

Korupcja oznacza czyn:

- polegający na obiecywaniu, proponowaniu lub wręczaniu przez jakąkolwiek osobę, bezpośrednio lub pośrednio, jakichkolwiek nienależnych korzyści osobie pełniącej funkcję publiczną dla niej samej lub dla jakiegokolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania w wykonywaniu jej funkcji,
- polegający na żądaniu lub przyjmowaniu przez osobę pełniącą funkcję publiczną bezpośrednio, lub pośrednio, jakichkolwiek nienależnych korzyści, dla niej samej lub dla jakiegokolwiek innej osoby, lub przyjmowaniu propozycji lub obietnicy takich korzyści, w zamian za działanie lub zaniechanie działania w wykonywaniu jej funkcji,
- popełniany w toku działalności gospodarczej, obejmującej realizację zobowiązań względem władzy (instytucji) publicznej, polegający na obiecywaniu, proponowaniu lub wręczaniu, bezpośrednio lub pośrednio, osobie kierującej jednostką niezaliczaną do sektora finansów publicznych lub pracującej w jakimkolwiek charakterze na rzecz takiej jednostki, jakichkolwiek nienależnych korzyści, dla niej samej lub na rzecz jakiegokolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania, które narusza jej obowiązki i stanowi społecznie szkodliwe odwzajemnienie,
- popełniany w toku działalności gospodarczej obejmującej realizację zobowiązań względem władzy (instytucji) publicznej, polegający na żądaniu lub przyjmowaniu bezpośrednio lub pośrednio przez osobę kierującą jednostką niezaliczaną do sektora finansów publicznych lub pracującą w jakimkolwiek charakterze na rzecz takiej jednostki, jakichkolwiek nienależnych korzyści lub przyjmowaniu propozycji lub obietnicy takich

⁴ Art. 1 ust. 1 Konwencji o ochronie interesów finansowych Wspólnot Europejskich, sporządzonej w Brukseli dnia 26 lipca 1995 r. (Dz. U. z 2009 r. nr 208 poz. 1603).

korzyści dla niej samej lub dla jakiegokolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania, które narusza jej obowiązki i stanowi społecznie szkodliwe odwzajemnienie⁵.

Konflikt interesów oznacza sytuację, gdy bezstronne i obiektywne pełnienie funkcji podmiotu upoważnionego do działań finansowych lub innej osoby, w tym również organu krajowego na dowolnym szczeblu, uczestniczącym w wykonaniu budżetu w ramach zarządzania bezpośredniego, pośredniego i dzielonego, w tym również w odnośnych działaniach przygotowawczych, a także w audycie lub kontroli, jest zagrożone z uwagi na względy rodzinne, emocjonalne, sympatie polityczne lub związki z jakimkolwiek krajem, interes gospodarczy lub jakiegokolwiek inne bezpośrednie lub pośrednie interesy osobiste⁶.

Konflikt interesów może przyjmować różne formy, m. in.:

- przyznanie sobie lub innym nieuzasadnionych bezpośrednich lub pośrednich korzyści;
- odmowa przyznania wnioskodawcy lub beneficjentowi praw czy korzyści, do których jest uprawniony;
- wykonanie czynności niewłaściwej, stanowiącej nadużycie lub zaniechanie działania;
- powiązania kapitałowe/ osobowe.

Środki pochodzące z funduszy unijnych, aby mogły zostać uznane za kwalifikowalne, muszą być ponoszone z zachowaniem zasady uczciwej konkurencji, efektywności, jawności, przejrzystości oraz równego traktowania wykonawców. Wnioskodawca czy beneficjent nie może dokonać zakupu towarów lub usług od podmiotów powiązanych z nim osobowo lub kapitałowo, ponieważ zachodzi podejrzenie konfliktu interesów.

Czynności związane z przygotowaniem oraz przeprowadzeniem postępowania o udzielenie zamówienia wykonują osoby zapewniające bezstronność i obiektywizm.

⁵ Art. 1 ust. 3a ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1993 z późn. zm.).

⁶ Art. 61 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii, zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1296/2013, (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 1304/2013, (UE) nr 1309/2013, (UE) nr 1316/2013, (UE) nr 223/2014 i (UE) nr 283/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE, a także uchylające rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012 (Dz. Urz. UE L 193 z dn. 30.07.2018 r. s. 1).

Za konflikt interesów należy w szczególności uznać sytuacje, gdy pomiędzy beneficjentem będącym zamawiającym a wykonawcą istnieją powiązania kapitałowe, rodzinne (w tym konkubinat) czy osobowe.

Powiązania rodzinne to stosunek małżeństwa, pokrewieństwa, powinowactwa. Powiązania osobowe dotyczą sytuacji, gdy ta sama osoba pełni funkcje zarządzające, kontrolne lub nadzorcze w różnych podmiotach albo też, gdy pomiędzy podmiotami a osobami pełniącymi w nich powyższe funkcje zachodzą powiązania wynikające ze stosunku pracy, o charakterze rodzinnym lub powiązania majątkowe.

W związku z powyższym w sytuacji, gdy przy udzieleniu zamówienia publicznego stwierdzone zostaną tego rodzaju powiązania, które będą budzić wątpliwości co do zachowania zasad uczciwej konkurencji, efektywności, jawności, przejrzystości oraz równego traktowania wykonawców oraz nie zostaną przedstawione wyjaśnienia jednoznacznie potwierdzające przestrzeganie ww. zasad przy udzielaniu zamówienia, wydatek zostanie uznany za niekwalifikowalny.

Konflikt interesów jest bardzo złożonym zagadnieniem, a jednocześnie istnieje duże ryzyko jego wystąpienia. Polecamy zapoznanie się z Wytycznymi dotyczącymi unikania konfliktów interesów i zarządzania takimi konfliktami na podstawie rozporządzenia finansowego, wydanymi przez KE w kwietniu 2021 r.⁷

Zapraszamy do zapoznania się z Wytycznymi oraz innymi dokumentami zamieszczonymi na stronie internetowej programu w zakładce Nadużycia finansowe.

<https://mojregion.eu/rpo/dowiedz-sie/naduzycia-finansowe/>

Zmowa przetargowa oznacza zakazane porozumienia, których celem lub skutkiem jest wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji na rynku, polegające w szczególności na:

- ustalaniu, bezpośrednio lub pośrednio, cen i innych warunków zakupu lub sprzedaży towarów;
- ograniczaniu lub kontrolowaniu produkcji lub zbytu oraz postępu technicznego lub inwestycji;
- podziale rynków zbytu lub zakupu;
- stosowaniu w podobnych umowach z osobami trzecimi uciążliwych lub niejednorodnych warunków umów, stwarzających tym osobom zróżnicowane warunki konkurencji;
- uzależnianiu zawarcia umowy od przyjęcia lub spełnienia przez drugą stronę innego świadczenia, niemającego rzeczowego ani zwyczajowego związku z przedmiotem umowy;
- ograniczaniu dostępu do rynku lub eliminowaniu z rynku przedsiębiorców nieobjętych porozumieniem;

---

⁷ Zawiadomienie KE (2021/C 121/01)

- uzgadnianiu przez przedsiębiorców przystępujących do przetargu lub przez tych przedsiębiorców i przedsiębiorcę będącego organizatorem przetargu warunków składanych ofert, w szczególności zakresu prac lub ceny⁸.

Przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów (fałszerstwo) oznaczają:

- wytworzenie w celu użycia za autentyczny, podrobionego lub przerobionego dokumentu/ faktury lub użycie takiego dokumentu jako autentycznego,
- stworzenie dokumentu opatrzonego cudzym podpisem, niezgodnie z wolą podpisanego i na jego szkodę albo użycie takiego dokumentu,
- postępowanie funkcjonariusza publicznego lub innej osoby uprawnionej do wystawienia dokumentu, która poświadcza w nim nieprawdę co do okoliczności mającej znaczenie prawne,
- wystawianie faktury lub faktur, zawierających kwotę należności ogółem, której wartość lub łączna wartość jest znaczna, poświadczając nieprawdę co do okoliczności faktycznych mogących mieć znaczenie dla określenia wysokości należności publicznoprawnej lub jej zwrotu albo zwrotu innej należności o charakterze podatkowym lub użycie takiej faktury lub faktur,
- postępowanie polegające na wyłudzeniu poświadczenia nieprawdy przez podstępne wprowadzenie w błąd funkcjonariusza publicznego lub innej osoby upoważnionej do wystawienia dokumentu,
- zbywanie własnego lub cudzego dokumentu stwierdzającego tożsamość,
- posługiwanie się dokumentem stwierdzającym tożsamość innej osoby albo jej prawa majątkowe lub kradzież lub przywłaszczenie takiego dokumentu,
- niszczenie, uszkodzanie, czynienie bezużytecznym, ukrywanie lub usuwanie dokumentu, przez osobę która nie ma prawa wyłącznie rozporządzać tym dokumentem⁹.

Wskazane powyżej nadużycia finansowe nie stanowią katalogu zamkniętego. W toku wdrażania RPO WK-P 2014-2020 mogą zostać zidentyfikowane nowe praktyki i metody przestępstw, które spełniają definicję nadużycia finansowego.

II. DZIAŁAMY RAZEM

Dokładana ocena ryzyka nadużyć finansowych w połączeniu z odpowiednimi środkami służącymi zapobieganiu i wykrywaniu oraz skoordynowanymi dochodzeniami, przeprowadzanymi w porę przez właściwe organy, mogą znacznie ograniczać ryzyko wystąpienia nadużyć finansowych i odpowiednio im przeciwdziałać. W związku z tym w ramach RPO WK-P 2014-2020 podejmowana jest współpraca i wymiana doświadczeń oraz informacji na szeroką skalę, zarówno pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w realizację RPO WK-P 2014-2020 jak i instytucjami wdrażającymi inne programy operacyjne oraz z

⁸ Art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2018 r. poz. 798 z późn. zm).

⁹ Rozdział XXXIV ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2018 r. poz. 1600), zwanej „**Kodeksem karnym**”.

organami państwa oraz instytucjami unijnymi, których celem jest przeciwdziałanie, wykrywanie i ściganie nadużyć finansowych.

2.1 Współpraca w ramach RPO WK-P 2014-2020

Każda z instytucji funkcjonujących w ramach RPO WK-P 2014-2020 jest odpowiedzialna za skuteczne wdrażanie systemu przeciwdziałania nadużyciom finansowym, w zakresie stosownym do powierzonych zadań.

Ogólne założenia ww. systemu opierają się na 4 elementach, w ramach których instytucje zaangażowane w realizację RPO WK-P 2014-2020 są zobowiązane do:

1) w zakresie zapobiegania:

- opracowania i wdrożenia skutecznych mechanizmów kontrolnych, zwłaszcza w zakresie kontroli zarządczych;
- opracowania i stosowania najwyższych standardów etycznych regulujących zasady wykonywania obowiązków służbowych pracowników, opartych na zasadach praworządności, rzetelności, bezstronności, profesjonalizmu, jawności i odpowiedzialności, uczciwości;

- zapewnienia przestrzegania wśród swoich pracowników niniejszej strategii nadużyć finansowych;
- zarządzania ryzykiem nadużyć, w tym do przeprowadzania analizy ryzyka nadużyć finansowych (zarówno w ramach codziennych obowiązków jaki i cyklicznej samooceny koordynowanej przez IZ RPO WK-P);
- stosowania adekwatnych narzędzi i mechanizmów ograniczających ryzyko wystąpienia nadużyć finansowych (w szczególności oświadczeń o bezstronności i o braku konfliktu interesów, list sygnałów ostrzegawczych) oraz ich cyklicznej kontroli;
- stosowania zasady „dwóch par oczu”;
- weryfikowania i zatwierdzania zadań przez bezpośredniego przełożonego;
- zapewnienia odpowiedniego podziału zadań w instytucji oraz uświadamiania pracownikom kwestii związanych z występowaniem konfliktu interesów;
- zwiększanie świadomości kultury zwalczania nadużyć finansowych w trakcie szkoleń/spotkań dla pracowników, wnioskodawców i beneficjentów;;
- bieżącego upowszechniania informacji o nieprawidłowościach (w tym nadużyciach finansowych) oraz o aktualnych przepisach prawa związanych ze zwalczaniem nadużyć finansowych;
- informowania wnioskodawców i beneficjentów o przyjętej w ramach RPO WK-P 2014-2020 polityce walki z nadużyciami finansowymi;

2) w zakresie wykrywania:

- prowadzenia kontroli na każdym etapie cyklu życia projektów (od wyboru po trwałość);
- bieżącego analizowania i uzupełniania sygnałów ostrzegawczych;
- prowadzenia kontroli systemowych i krzyżowych (dotyczy tylko IZ RPO WK-P);
- opracowania i wdrożenia procedur dotyczących sposobu postępowania z podejrzeniem nadużycia finansowego i potwierdzonym nadużyciem finansowym;
- gromadzenia, weryfikacji i wymiany informacji na temat podejrzeń lub stwierdzonych nadużyć finansowych z instytucjami realizującymi RPO WK-P 2014-2020, instytucjami realizującymi inne programy operacyjne oraz innymi organami uprawnionymi do prowadzenia postępowań w sprawie nadużyć finansowych;

3) w zakresie ścigania:

- opracowania i wdrożenia procedur zgłaszania i raportowania nadużyć finansowych;

- wszczęcia postępowania w celu potwierdzenia podejrzenia nadużycia finansowego;
- zgłaszania nadużycia finansowego stosownym organom ścigania (m.in. CBA, Policja, Prokuratura);
- raportowania podejrzeń nadużycia finansowego lub nadużycia finansowego, zgodnie z zasadami przyjętymi w ramach RPO WK-P 2014-2020 dla nieprawidłowości;
- współpracy z organami prowadzącymi dochodzenie w sprawie nadużycia finansowego i monitorowania jego postępów;

4) w zakresie korygowania:

- opracowania i wdrożenia procedur dotyczących nakładania korekt finansowych i odzyskiwania środków (nie dotyczy IP ZIT);
- korekty rozliczeń z KE (nie dotyczy IP ZIT);
- podjęcia działań naprawczych, w przypadku gdy nadużycie finansowe ma wymiar nie tylko finansowy;
- informowania instytucji nadrzędnej o postępach działań korygujących.

Za koordynację procesu zarządzania ryzykiem w ramach RPO WK-P 2014-2020 odpowiada IZ RPO WK-P, która powołała *Zespół ds. samooceny ryzyka nadużyć finansowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020*, w skład którego wchodzi przedstawiciele wszystkich instytucji zaangażowanych w realizację RPO WK-P, w tym pracownicy IP WUP, IP ZIT i IC, reprezentujący różne komórki organizacyjne, od tych zajmujących się wyborem, rozliczaniem, kontrolą projektów po certyfikację i zarządzanie RPO WK-P 2014-2020 .

Główne obszary samooceny ryzyka w ramach RPO WK-P 2014-2020

Samoocena ryzyka nadużyć finansowych w ramach RPO WK-P 2014-2020 jest przeprowadzana w oparciu o metodykę i narzędzie opracowane przez Komisję Europejską, będące załącznikiem do Wytycznych pn. *Ocena ryzyka nadużyć finansowych oraz skuteczne i proporcjonalne środki zwalczania nadużyć finansowych*¹⁰.

Okresowa samoocena ryzyka nadużyć finansowych jest przeprowadzana, co do zasady, raz do roku, do dnia 31 marca, za poprzedni rok kalendarzowy, przez podmioty zaangażowane w realizację RPO WK-P. W przypadku stwierdzenia bardzo niskiego poziomu ryzyka i braku zgłoszeń przypadków nadużyć w ciągu roku poprzedzającego, IZ może zdecydować o przeprowadzaniu samooceny co drugi rok lub przeprowadzeniu oceny częściowej, tylko w zakresie obszarów zagrożonych wystąpieniem nadużycia. Jednocześnie w sytuacji wystąpienia nowego typu nadużycia, wysokiego ryzyka takiego nadużycia, lub znaczących zmian organizacyjnych lub proceduralnych możliwe jest przeprowadzenie samooceny ad hoc/ częściowej samooceny ad hoc.

Każda z ww. instytucji dokonując samooceny ryzyka nadużyć finansowych bierze pod uwagę dotychczasowe doświadczenia związane z nieuczciwymi praktykami mającymi miejsce w ramach polityki spójności oraz powszechnie uznane i powtarzające się schematy nadużyć (w tym wyniki kontroli, sprawozdania z audytów, raporty z nieprawidłowości). Wyniki samooceny ryzyka nadużyć finansowych składają się na zbiór ryzyk, który jest analizowany przez ww. zespół, a następnie w Informację

¹⁰ Wytyczne dla państw członkowskich i instytucji wdrażających programy Ocena ryzyka nadużyć finansowych oraz skuteczne i proporcjonalne środki zwalczania nadużyć finansowych z 16 czerwca 2014 r. (EGESIF_14-0021-00).

podsumowującą przebieg procesu, która zostaje zatwierdzana uchwałą Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Zespół zapewnia także wymianę informacji pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w realizację RPO WK-P 2014-2020, w szczególności w zakresie podmiotów, co do których zachodzi podejrzenie wystąpienia nadużycia finansowego i które są przedmiotem dochodzenia organów śledczych.

Ponadto instytucje zaangażowane w realizację RPO WK-P 2014-2020 posiadają własne regulacje wewnętrzne, związane ze zwalczaniem nadużyć finansowych, podejmują bieżące działania niezależnie od zespołu powołanego przez IZ RPO WK-P oraz prowadzą działania informacyjne w zakresie nadużyć finansowych na swoich stronach internetowych (w tym m.in. informują o dostępnych formach zgłaszania podejrzeń nadużyć finansowych, publikują materiały dotyczące sposobów przeciwdziałania nadużyciom finansowym).

System zarządzania i kontroli w ramach RPO WK-P 2014-2020 zapewnia właściwą ścieżkę audytu, jasny podział kompetencji i odpowiedzialności pomiędzy instytucjami, rozdzielność funkcji oraz zadań (w przypadku, gdy beneficjentem jest instytucja zaangażowana w realizację RPO WK-P 2014-2020), sprawny system kontroli wewnętrznych.

Każda w instytucji funkcjonujących w ramach RPO WK-P 2014-2020 przeprowadziła procedurę zapewniającą identyfikację tzw. **stanowisk wrażliwych**, a następnie wprowadziła odpowiednie mechanizmy kontrolne oraz nadzór nad tymi stanowiskami. Do stanowisk wrażliwych zaliczono w szczególności te, do których przydzielono obowiązki,

których złe wykonanie może negatywnie wpływać na integralność i funkcjonowanie IZ RPO WK-P, IP WUP lub IP ZIT, w tym, m.in.:

- stanowiska kierownicze i wyższe (decyzyjne);
- stanowiska w obszarze wyboru projektów do dofinansowania;
- stanowiska odpowiedzialne za kontrole projektów;
- stanowiska odpowiedzialne za procesy poświadczania wydatków i płatności.

Procedura identyfikacji stanowisk wrażliwych jest procesem ciągłym i przebiega w oparciu o następujące zasady:

- bieżące monitorowanie zadań przypisanych do stanowisk przez kadre zarządzającą danej instytucji;
- regularną weryfikację prawidłowego rozdziału funkcji, który został zapewniony na każdym etapie wdrażania (przede wszystkim w procesie naboru wniosków o dofinansowanie, weryfikacji płatności czy kontroli projektów);
- zapewnienie właściwego nadzoru nad wykonywaniem zadań w obszarach uznanych za najbardziej narażone na wystąpienie nadużyć finansowych;
- bieżącą weryfikację i aktualizację instrukcji wykonawczych, regulaminów wewnętrznych i innych dokumentów w celu zapewnienia aktualnych zapisów zapewniających właściwy rozdział funkcji i zadań przypisanych poszczególnym stanowiskom.

Szczegółowe zasady funkcjonowania systemu przeciwdziałania nadużyciom finansowym w ramach RPO WK-P 2014-2020 zostały uregulowane w instrukcjach wykonawczych poszczególnych instytucji oraz w pozostałych dokumentach programowych.

2.2 Współpraca z instytucjami zewnętrznymi

W procesie zwalczania nadużyć finansowych kluczowa jest współpraca z organami mającymi odpowiednie możliwości techniczne i prawne w zakresie rozpowszechniania i udostępniania danych o podejrzanych podmiotach oraz ich ścigania i karania. W związku z tym IZ RPO WK-P, IP WUP i IP ZIT podejmują bieżącą współpracę z instytucjami odpowiedzialnymi za przyjmowanie raportów, zgłoszeń i przeprowadzanie dochodzenia w sprawach dotyczących nadużyć finansowych. Poniżej wskazano najważniejsze instytucje, z którymi, w zależności od okoliczności, są zobowiązane współpracować instytucje zaangażowane w realizację RPO WK-P 2014-2020.

OLAF – Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych prowadzi dochodzenia w sprawie nadużyć na szkodę budżetu UE, korupcji oraz poważnych uchybień wewnątrz instytucji europejskich i opracowuje politykę zwalczania nadużyć finansowych na potrzeby Komisji Europejskiej.

Celem OLAF jest ochrona interesów finansowych Unii Europejskiej, jej obywateli oraz dobrego imienia Unii Europejskiej.

Założenie to jest osiągnięte poprzez:

- wykrywanie defraudacji, korupcji i innej nielegalnej działalności uderzającej w wyżej wymienione interesy, włączając w to złe zarządzanie urzędami wewnątrz UE,
- asystowanie krajowym organom Wspólnoty w ich walce z nadużyciami,
- prewencję, wzmocnienie instrumentów prawnych oraz działania odstraszające, jako narzędzia mające na celu utrudnianie dokonywania nadużyć, jednocześnie wpływając na poprawę zaufania opinii publicznej do projektów realizowanych w ramach UE.

OLAF prowadzi niezależne wewnętrzne i zewnętrzne dochodzenia administracyjne. Celem dochodzeń wewnętrznych jest zwalczanie nadużyć, korupcji i poważnych uchybień wewnątrz organów UE, naświetlenie sytuacji stojących w sprzeczności z należyтым wykonywaniem przez urzędników ich obowiązków, mogących mieć negatywny wpływ na interesy UE i być podstawą do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego lub karnego. Dochodzenia zewnętrzne OLAF to inspekcje przeprowadzane w miejscu właściwym dla podmiotu podejmującego się działań ekonomicznych, który może być uwikłany, bądź wobec którego istnieją zastrzeżenia odnośnie nieprawidłowości i nadużyć. Celem zewnętrznych śledztw jest wykrywanie nieprawidłowości, zwalczanie nadużyć i korupcji uderzających w interesy finansowe UE i popełnionych przez podmioty operujące w państwach członkowskich i państwach trzecich.

Prowadzący dochodzenia z ramienia OLAF działają również w oparciu o prawo wewnętrzne państw członkowskich i ściśle współpracują z właściwymi organami państw, w których prowadzą dochodzenie.

OLAF umożliwia również bliską współpracę wśród organów państw członkowskich oraz państw trzecich w celu koordynowania ich działań dochodzeniowych i zapewnia państwom członkowskim oraz państwom trzecim niezbędną pomoc w prowadzeniu śledztw, w szczególności pomoc techniczną, informacyjną i wywiadowczą.

Pełnomocnik Rządu ds. Zwalczania Nieprawidłowości Finansowych na szkodę RP lub UE w Ministerstwie Finansów - inicjuje, koordynuje i realizuje działania mające na celu zabezpieczenie interesów finansowych Rzeczypospolitej Polskiej lub Unii Europejskiej, w tym:

- współpracuje oraz prowadzi wymianę informacji z instytucjami UE i Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie ochrony finansowych interesów UE, w szczególności z OLAF, w tym m.in. poprzez raportowanie nieprawidłowości w

wykorzystaniu UE do KE, przekazywanie do KE corocznych informacji na podstawie art. 325 ust. 5 TFUE, udział w pracach sieci OLAF (OAFCN), pełnienie roli AFCOS (jednostki koordynującej zwalczanie nadużyć finansowych);

- koordynuje działania podejmowane przez właściwe organy administracji rządowej;
- analizuje czynniki sprzyjające powstawaniu nieprawidłowości godzących w interesy finansowe Rzeczypospolitej Polskiej lub Unii Europejskiej;
- przygotowuje propozycje zapewniające skuteczną i prawidłową wymianę informacji między właściwymi organami administracji rządowej, w celu zapobiegania, wykrywania i zwalczania naruszeń interesów finansowych na szkodę Rzeczypospolitej Polskiej lub Unii Europejskiej;
- zapewnia bieżącą, prawidłową wymianę informacji między właściwymi organami administracji rządowej, w tym informacji specjalistycznych i ekspertyz, mających na celu zapobieganie, wykrywanie i zwalczanie naruszeń finansowych na szkodę Rzeczypospolitej Polskiej lub Unii Europejskiej, zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- gromadzi i weryfikuje uzyskane dokumenty i inne materiały pomocne w zapobieganiu, wykrywaniu i zwalczaniu naruszeń interesów finansowych Rzeczypospolitej Polskiej lub Unii Europejskiej, zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- dokonuje ocen oraz formułuje wnioski w zakresie realizacji działań związanych z ochroną interesów finansowych Rzeczypospolitej Polskiej lub Unii Europejskiej;
- inicjuje i prowadzi prace związane z przygotowaniem aktów prawnych dotyczących zabezpieczania interesów finansowych Rzeczypospolitej Polskiej lub Unii Europejskiej;
- rozpatruje inne sprawy określone przez Radę Ministrów i Prezesa Rady Ministrów oraz wniesione przez Ministrów - w zakresie ochrony interesów finansowych Rzeczypospolitej Polskiej lub Unii Europejskiej.

Prokuratura – przyjmuje zgłoszenia instytucji zaangażowanych w realizację RPO WK-P 2014-2020, a następnie prowadzi lub nadzoruje postępowania przygotowawcze, których celem jest ustalenie czy został popełniony czyn zabroniony, i czy stanowi przestępstwo, odpowiada także za wykrycie sprawcy, wyjaśnienie okoliczności sprawy, w tym ustalenie listy osób pokrzywdzonych oraz rozmiarów szkody, a także zebranie i zabezpieczenie dowodów.

Policja, w tym **CBŚP** – Centralne Biuro Śledcze Policji zajmują się m.in. przestępczością ekonomiczną (pranie pieniędzy, afery bankowe, giełdowe, korupcja, itp.), w tym:

- rozpoznawaniem, ujawnianiem i zwalczaniem zorganizowanej przestępczości ekonomicznej, ze szczególnym uwzględnieniem oszustw w obszarze podatku VAT w obrocie różnego rodzaju towarami, również o zasięgu międzynarodowym;
- zwalczaniem przestępczości zorganizowanej i poważnej działającej na szkodę instytucji rynku finansowego;

- zwalczaniem oszustw o charakterze zorganizowanym w obrocie gospodarczym, w tym na szkodę interesów finansowych Unii Europejskiej;
- rozpoznawaniem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem procederu prania pieniędzy pochodzących ze zorganizowanej działalności przestępczej oraz podejmowanie przewidzianych prawem działań mających na celu odzyskiwanie mienia od sprawców przestępstw.

CBA – Centralne Biuro Antykorupcyjne jest służbą specjalną powołaną do zwalczania korupcji w życiu publicznym i gospodarczym, w szczególności w instytucjach państwowych i samorządowych, a także do zwalczania działalności godzącej w interesy ekonomiczne państwa.

Do zadań CBA należy przede wszystkim rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw oraz ściganie ich sprawców, ale także:

- ujawnianie i przeciwdziałanie przypadkom nieprzestrzegania przepisów o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne;
- dokumentowanie podstaw i inicjowanie realizacji przepisów o zwrocie korzyści uzyskanych niesłusznie kosztem Skarbu Państwa lub innych państwowych osób prawnych;
- ujawnianie przypadków nieprzestrzegania określonych przepisami prawa procedur podejmowania i realizacji decyzji w przedmiocie: prywatyzacji i komercjalizacji, wsparcia finansowego, udzielania zamówień publicznych, rozporządzania mieniem jednostek sektora finansów publicznych, jednostek otrzymujących środki publiczne, przedsiębiorców z udziałem Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego, przyznawania koncesji, zezwoleń, zwolnień podmiotowych i przedmiotowych, ulg, preferencji, kontyngentów, plafonów, poręczeń i gwarancji bankowych;
- kontrola prawidłowości i prawdziwości oświadczeń majątkowych lub oświadczeń o prowadzeniu działalności gospodarczej osób pełniących funkcje publiczne.

ABW – do zadań Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego związanych ze zwalczaniem korupcji należy:

- monitorowanie realizowanych zamówień publicznych oraz postępowań prywatyzacyjnych wskazanych przez Prezesa Rady Ministrów;
- prowadzenie śledztw i dochodzeń w oparciu o materiały uzyskane w toku pracy operacyjno-rozpoznawczej lub powierzone przez prokuratury w sprawach dotyczących prywatyzowanych podmiotów;
- rozpoznawanie nieprawidłowości w przetargach publicznych;
- przekazywanie informacji na temat zagrożeń prywatyzacji i przetargów;
- prowadzenie profilaktyki antykorupcyjnej.

UOKiK – Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zajmuje się prowadzeniem postępowań wyjaśniających oraz antymonopolowych w sprawach praktyk ograniczających konkurencję – nadużywania pozycji dominującej oraz niedozwolonych porozumień.

UZP – Urząd Zamówień Publicznych jest jednostką budżetową powołaną do obsługi Prezesa Urzędu, który jest centralnym organem administracji rządowej właściwym w sprawach zamówień publicznych. Misją UZP jest dbanie o przejrzystość procesu udzielania zamówień publicznych, zapewniającą przedsiębiorcom niedyskryminujący dostęp do zamówień publicznych.

Działalność UZP polega przede wszystkim na realizacji przedsięwzięć w zakresie:

- przygotowywania projektów aktów prawnych dotyczących zamówień publicznych oraz opiniowania projektów aktów prawnych w ramach uzgodnień międzyresortowych;
- wykonywania uprawnień kontrolnych Prezesa UZP;
- analizy funkcjonowania systemu zamówień publicznych w Polsce;
- upowszechniania wiedzy z zakresu zamówień publicznych poprzez inspirowanie i organizowanie szkoleń, opracowywanie programów szkoleniowych oraz działalność wydawniczą;
- wydawania w formie elektronicznej Biuletynu Zamówień Publicznych, w którym zamieszczane są ogłoszenia przewidziane ustawą;
- zapewnienia warunków organizacyjnych funkcjonowania środków ochrony prawnej w ramach procedury odwoławczej;
- prowadzenia współpracy międzynarodowej w zakresie zamówień publicznych.

Ponadto instytucje zaangażowane w realizację RPO WK-P 2014-2020 mają możliwość zwrócenia się do Prezesa UZP z prośbą o przeprowadzenie kontroli u wnioskodawcy lub beneficjenta, w celu potwierdzenia przeprowadzenia procesu udzielenia zamówienia w ramach projektu zgodnie z obowiązującym prawem.

2.3 Sygnaliści

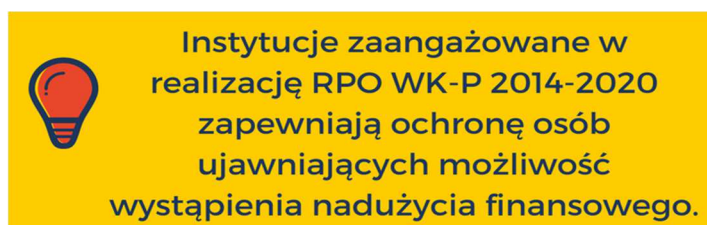
Sygnaliści to osoby, które **działając w dobrej wierze i w trosce o dobro publiczne, ujawniają nieprawidłowości**, w tym podejrzenie nadużycia finansowego, które dotyczą przedstawicieli instytucji zaangażowanych w realizację RPO WK-P 2014-2020 lub podmiotów zaangażowanych w realizację projektów (np. beneficjentów).

[To zdjęcie](#), autor: Nieznany autor, licencja: [CC BY-NC-ND](#)

Różnica między donosicielem, a sygnalistą jest fundamentalna. Donosiciel działa we własnym interesie, w celu uzyskania osobistych korzyści. Natomiast sygnalista to ktoś kto działając w dobrej wierze zgłasza informacje o podejrzeniu działań nielegalnych lub nieetycznych kierując się dobrem swojego miejsca pracy, troską o interes organizacji czy też interesem publicznym.

Każdy pracownik IZ RPO WK-P, IP WUP, IP ZIT jest zobowiązany zgłosić przełożonemu sytuację wykrycia lub podejrzenia popełnienia nadużycia finansowego przez współpracownika, wnioskodawcę czy beneficjenta lub inny podmiot biorący udział w realizacji projektu (np. partnera projektu).

Pracownik IZ RPO WK-P lub IP WUP lub IP ZIT stwierdzający możliwość wystąpienia nadużycia finansowego podlega ochronie przeciwko ewentualnym działaniom odwetowym, rozumianym jako działania, które:

- prowadzą do pogorszenia sytuacji osoby sygnalizującej, wyrządzają krzywdę lub szkodę (np. rozwiązanie umowy, przeniesienie na niższe stanowisko, pozbawienie premii, mobbing);
- zostały podjęte w związku z ujawnieniem przez tę osobę informacji w interesie publicznym.

Jeżeli pracownik instytucji zaangażowanej w realizację RPO WK-P 2014-2020 wejdzie w posiadanie informacji świadczących o podejrzeniu popełnienia przestępstwa nadużycia finansowego przez przełożonego lub osobę zaangażowaną w realizację RPO WK-P 2014-2020, może także samodzielnie zwrócić się do właściwych organów (patrz: rozdział IV Jesteśmy w kontakcie).

III. WARTO BYĆ UCZCIWYM

Instytucje zaangażowane w realizację RPO WK-P 2014-2020 oraz inne organy odpowiedzialne za ściganie i korygowanie nadużyć finansowych, mają do dyspozycji szeroki wachlarz sankcji.

Poniżej przedstawiono sygnały, które stanowią podstawę do wszczęcia postępowania w sprawie podejrzenia wystąpienia nadużycia finansowego, mechanizmy zwalczania nadużyć (katalog otwarty) oraz przykładowe kary jakie mogą zostać zastosowane wobec nieuczciwych podmiotów biorących udział w procesie wdrażania projektów.

Rodzaj nadużycia	Sygnały ostrzegawcze	Mechanizmy zwalczania nadużycia
Korupcja	<ul style="list-style-type: none"> ✓ nieuzasadnione preferencyjne traktowanie wnioskodawcy przez pracownika decydującego o rozstrzygnięciu jego sprawy ✓ bliskie kontakty towarzyskie między pracownikami IZ lub IP RPO WK-P a wnioskodawcami czy beneficjentami ✓ prowadzenie przez pracownika niejawnej działalności gospodarczej ✓ pracownik nie podpisał deklaracji o braku konfliktu interesów lub nie poinformował przełożonych o znajomości prywatnej z wnioskodawcą czy beneficjentem ✓ nagły, nieuzasadniony wzrost zamożności pracownika ✓ nieprzestrzeganie przez pracownika procedur określających sposób postępowania przy danym zadaniu lub niezgodne z regulaminem działanie na korzyść wnioskodawcy lub beneficjenta 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ oświadczenia o bezstronności ✓ zobowiązanie do stosowania kodeksu etyki ✓ stosowanie zasady „dwóch par oczu” ✓ zasada „wykluczenia”, która polega na wyłączeniu z kontroli realizacji projektu osób, które brały udział w wyborze kontrolowanych projektów lub które weryfikują wnioski o płatność
Konflikt interesów	<ul style="list-style-type: none"> ✓ nieuzasadnione lub niezwykle przychylne traktowanie konkretnego wnioskodawcy, beneficjenta, wykonawcy lub dostawcy ✓ powtarzające się akceptowanie wysokich cen, niskiej jakości prac itp. ✓ brak deklaracji ws. konfliktu interesów lub deklaracja taka jest niepełna 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ oświadczenia o bezstronności ✓ stosowanie zasady „dwóch par oczu” ✓ podział zadań- ta sama osoba nie może brać udziału w wyborze/ rozliczeniu i kontroli projektu ✓ obowiązek bezzwłocznego informowania bezpośredniego przełożonego o możliwości wystąpienia konfliktu interesów- „wykluczenie” pracownika ✓ szkolenia ✓ zobowiązanie do stosowania kodeksu etyki
Zmowa przetargowa	<ul style="list-style-type: none"> ✓ zwycięska oferta jest zbyt droga w porównaniu do szacowanych kosztów (porównaniu do cen rynkowych) ✓ oferenci konsekwentnie zawyżali ceny ✓ ceny ofert spadają, jeśli pojawi się nowy oferent 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ analiza postępowań o udzielenie zamówienia publicznego prowadzonych w toku realizacji projektów w ramach RPO WK-P 2014-2020 ✓ prowadzenie czynności

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ rotacja firm wygrywających przetargi w podziale na region lub typ zadania, w pewnych przetargach biorą udział wciąż ci sami oferenci ✓ przegrani są zatrudniani jako dostawcy lub podwykonawcy ✓ ewidentne związki pomiędzy oferentami (firmy powiązane) ✓ wymiana korespondencji lub inne przesłanki wskazujące na to, że grupa oferentów wymienia się informacjami, ustala ceny lub dzieli się rynkiem ✓ kontakty towarzyskie między oferentami a zamawiającym w trakcie trwania procedury przetargowej ✓ zamawiający definiuje produkt korzystając z nazwy firmowej zamiast z opisu ✓ skargi ze strony innych oferentów ✓ postępowanie niezgodne z procedurami przetargowymi: przyjmowanie spóźnionych ofert, otworzenie niektórych ofert wcześniej, wprowadzanie zmian do otrzymanej oferty) 	<p>weryfikujących sygnały ostrzegawcze występowania potencjalnych zmów przetargowych</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ współpraca z UOKIK w zakresie procedury i metodyki wykrywania sygnałów ostrzegawczych, oraz prowadzenia działań weryfikujących te symptomy ✓ szkolenia
<p>Falszerstwo dokumentów</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ oficjalne dokumenty lub pokwitowania otrzymania dokumentów zostały w oczywisty sposób zmienione (np. zawierają skreślenia lub brak podpisów upoważnionych osób) ✓ faktury za towary lub usługi nie znajdują potwierdzenia przy inwentaryzacji lub w dokumentacji księgowej ✓ faktury, pisma bez logo przedsiębiorstwa lub podpisów upoważnionych osób ✓ nietypowe daty, kwoty, uwagi, numery telefonów i obliczenia ✓ identyczne wzajemnie położenie pieczęci i podpisu osoby na zestawie dokumentów, wskazujące na użycie obrazu (a nie prawdziwy podpis): może to być obraz wygenerowany przez komputer i wykorzystany do sfalszowania dokumentów 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ szczegółowa analiza przedkładanych dokumentów pod kątem braku obowiązkowych elementów faktury: daty, numeru identyfikacji podatkowej, numeru faktury a także nietypowych dat, kwot, uwag etc. ✓ szczególnie dokładna analiza dokumentów w projektach z sektorów obarczonych zwiększonym ryzykiem nadużyć (np. dostarczanie towarów, budownictwo, szkolenia) ✓ kontrola krzyżowa z użyciem baz danych ✓ kontrole na miejscu

W przypadku potwierdzenia wystąpienia nadużycia finansowego popełnionego przez wnioskodawcę, beneficjenta, wykonawcę lub pracownika instytucji zaangażowanej w realizację RPO WK-P 2014-2020 możliwe jest zastosowanie następujących sankcji karnych:

- odstąpienie instytucji organizującej konkurs od podpisania umowy o dofinansowanie projektu,
- zwrot środków przyznanych w ramach RPO WK-P 2014-2020,

- rozwiązanie umowy o dofinansowanie projektu,
- wykluczenie z możliwości otrzymania środków z funduszy unijnych,
- unieważnienie umowy związanej z udzieleniem zamówienia,
- grzywna,
- kary dyscyplinarne (w tym upomnienie, nagana lub zwolnienie z pracy),
- zakaz pełnienia funkcji związanych z dysponowaniem środkami publicznymi,
- kara ograniczenia wolności,
- kara pozbawienia wolności (nawet do 25 lat¹¹).

Szczegółowe regulacje wskazujące na sankcje grożące za nadużycie finansowe zostały wskazane przede wszystkim w następujących aktach prawnych:

- ustawie wdrożeniowej¹²,
- Kodeksie karnym,
- ustawie o finansach publicznych¹³,
- ustawie – Prawo zamówień publicznych¹⁴,
- Kodeksie karnym skarbowym¹⁵,
- ustawie o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych¹⁶.

Wartą wspomnienia jest jednak **procedura leniency**. Leniency pozwala przedsiębiorcy, który zawarł ograniczające konkurencję porozumienie, ubiegać się o całkowite zwolnienie z kary pieniężnej lub redukcję jej wymiaru, jeżeli przyzna się do udziału w porozumieniu i przedstawi informacje i dowody wskazujące na istnienie praktyki. Procedura została tak skonstruowana, aby wzbudzić swoistą konkurencję wśród potencjalnych skruszonych uczestników zmowy czy porozumienia. Tylko pierwszy zgłaszający, może liczyć na całkowite uniknięcie kary.

W tym celu przedsiębiorca powinien złożyć wniosek o odstąpienie od wymierzenia kary pieniężnej lub jej obniżenie (wniosek *leniency*), który powinien zawierać następujące dane (art. 113a ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów):

- dane przedsiębiorców, którzy zawarli porozumienie (nazwa, siedziba, adres),
- produkty lub usługi, których dotyczy porozumienie,
- terytorium objęte porozumieniem,
- cel porozumienia (np. ustalenie minimalnych cen odsprzedaży, podział rynku),
- okoliczności zawarcia porozumienia (kiedy i gdzie porozumienie zostało zawarte, jak doszło do zawarcia porozumienia, kto z kim i w jaki sposób wprowadził ustalenia),
- okoliczności i sposób funkcjonowania porozumienia (jaki był schemat działania porozumienia),
- czas trwania porozumienia,

¹¹ Art. 277a ust. 1 Kodeksu karnego.

¹² Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. z 2018 r. poz. 1431).

¹³ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2077 z późn. zm.).

¹⁴ Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1579 z późn. zm.).

¹⁵ Ustawa z dnia 10 września 1999 r. Kodeks karny skarbowy (Dz. U. z 2017 r. poz. 2226 z późn. zm.).

¹⁶ Ustawa z dnia 17 grudnia 2004 o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1458).

- rolę poszczególnych przedsiębiorców uczestniczących w porozumieniu (wnioskodawca powinien w szczególności wyjaśnić: z czyjej/kogo inicjatywy doszło do zawarcia porozumienia, kto nakłaniał innych przedsiębiorców do zawarcia porozumienia),
- imiona, nazwiska i stanowiska służbowe osób pełniących w porozumieniu znaczącą rolę wraz z jej opisem,
- czy wniosek został złożony również do organów ochrony konkurencji innych państw członkowskich Unii Europejskiej lub Komisji Europejskiej – jeżeli tak, konieczne jest wskazanie organu ochrony konkurencji, do którego wniosek został złożony i podanie daty złożenia wniosku.

IV. JESTEŚMY W KONTAKCIE

Zgłaszania nadużyć finansowych, nieprawidłowości i innych niewłaściwych postępowań ma na celu usprawnienie i zapewnienie prawidłowego działania instytucji zaangażowanych w realizację RPO WK-P 2014-2020.

Zgłoszenia może dokonać każda osoba mająca obawy, co do istnienia potencjalnych nadużyć czy nieprawidłowości (w tym wnioskodawca, beneficjent, partner projektu, wykonawca itp.).

Mimo że pracownicy IZ RPO WK-P, IP WUP i IP ZIT są zobowiązani do informowania o podejrzeniu nadużycia finansowego swoich przełożonych, mają oni także możliwość dokonania zgłoszenia w sposób opisany poniżej.

Jeżeli masz wiedzę o możliwości wystąpienia jakiegokolwiek rodzaju nadużycia finansowego związanego z realizacją RPO WK-P na lata 2014-2020, uprzejmie prosimy o kontakt:

- pocztą na adres:

Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu
Departament Rozwoju Regionalnego
Pl. Teatralny 2
87-100 Toruń

lub

- e-mailem:
naduzycia@kujawsko-pomorskie.pl.

Możesz przekazać informację anonimowo, warto jednak byś podpisał zgłoszenie i/lub przekazał swoje dane kontaktowe.. Możemy potrzebować więcej szczegółów lub danych, które mogłyby zostać pominięte, a które mogą mieć wpływ na dalszy bieg sprawy. Jeśli pozostawisz nam swoje dane kontaktowe będziemy mogli poinformować Cię również o wynikach czynności wyjaśniających.

Jednocześnie, musisz wiedzieć, że zgodnie z § 8 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków (Dz.U. 2002 nr 5 poz. 46) z uwagi na to, iż przedmiotowy wniosek nie zawiera imienia i nazwiska (nazwy) oraz adresu wnoszącego pozostawia się bez rozpoznania. To oznacza, że tylko bardzo szczegółowe i dobrze udokumentowane (uprawdopodobnione) zgłoszenia zostaną przekazane do weryfikacji.

Twoje dane osobowe podlegają ochronie na podstawie ustawy o RODO i zostaną udostępnione tylko wąskiej, upoważnionej grupie osób. W procesie weryfikacji Twojego zgłoszenia wszystkie dane, mogące pozwolić na identyfikację sygnalisty zostaną zanonimizowane.

Zgodnie z obowiązującym prawem, wszyscy pracownicy zaangażowani w proces zgłaszania niewłaściwego postępowania zachowają absolutną dyskrecję co do zawartości zgłoszeń oraz działają z poszanowaniem przepisów dot. ochrony danych osobowych.

Każde zgłoszenie ma charakter poufny i traktujemy je poważnie..

Pamiętaj jednak, że fałszywe oskarżenie jest przestępstwem i może być prawnie ścigane.

Ponadto masz możliwość bezpośredniego zgłoszenia nadużycia finansowego do OLAF poprzez:

- zgłoszenie online:
https://fns.olaf.europa.eu/main_pl.htm
- zgłoszenie przez formularz kontaktowy:
https://ec.europa.eu/anti-fraud/contacts/fraud-reporting-form_pl
- zgłoszenie pocztą na adres:
European Commission,
European Anti-Fraud Office (OLAF)
Investigations & Operations
B-1049 Brussels, Belgium

OLAF może badać zarzuty dotyczące:

- nadużyć lub innych poważnych nieprawidłowości mających potencjalnie negatywne skutki dla środków finansowych UE, takich jak dochody, wydatki albo aktywa posiadane przez instytucje UE
- poważnych uchybień popełnionych przez członka lub pracownika instytucji i organów UE.

Jeżeli chcesz, by OLAF zajął się daną sprawą, najlepiej będzie, jeśli będziesz pozostawał w stałym kontakcie z odpowiedzialnym urzędnikiem śledczym. Następnie zostaniesz poproszony o przedstawienie możliwych do sprawdzenia dowodów.

Z OLAF możesz komunikować się w języku polskim.

W przypadkach istnienia prawnego obowiązku powiadomienia organów ścigania, Twoje zgłoszenie zostanie przekazane odpowiednim organom.

Wszystkie zgłoszenia zostaną rozpatrzone w możliwie najkrótszym czasie w zależności od złożoności i charakteru zgłoszenia.

Na naszych stronach internetowych

możesz dowiedzieć się więcej:

<http://www.mojregion.eu/>

<https://wup.torun.pl/>

<http://www.zit.btof.pl/>